

Milena Štula
OŠ «Sveti Sava»
Banja Luka

Stručni rad
„Obrazovna tehnologija”
4/2006.
UDK: 371.3

INTERAKTIVNA EGZEMPLARNA NASTAVA GRAMATIKE I PRAVOPISA U V RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE

Rezime: U radu se analiziraju didaktičko-metodička obilježja i vrijednosti interaktivne egzemplarne nastave. Proučavana je mogućnost primjene ovog savremenog modela nastave u gramatici i pravopisu.

Dati su praktični primjeri obrade interaktivne egzemplarne nastave u gramatici i pravopisu u V razredu OŠ-e.

Ključne reči: učenje putem primjera-uzora, interaktivna egzemplarna nastava, efikasnost interaktivne egzemplarne nastave u gramatici i pravopisu, primjena i izvođenje interaktivne egzemplarne nastave, modeli interaktivnog egzemplarnog učenja.

Uvod

Uvođenje inovacija u vaspitno-obrazovni proces, što znači i u nastavu srpskog jezika, je reakcija na tradicionalno školsko učenje. Neophodno je da nastavnici u nastavi srpskog jezika unose nova, intenzivnija, racionalnija i efikasnija rješenja.

U nižim razredima OŠ-e organizovati i izvoditi savremenu, inoviranu nastavu odgovoran je i veoma složen zadatak, koji će pomoći učenicima da otkriju svoje kreativne i stvaralačke sposobnosti.

Nastavnik pomoću interaktivnog učenja u cjelini treba da učini nastavu lakšom,

razumljivom, zanimljivijom i efikasnijom za učenike, što podrazumijeva nastavnika kao planera, organizatora, voditelja, saradnika, kreatora i sl.

Učenici zajedničkim radom u grupama, u parovima razvijaju ne samo svoje kognitivne sposobnosti, već se bitno unapređuju i društveni (socijalni) odnosi u razredu.

Interaktivna egzemplarna nastava, kao i drugi savremeni modeli rada okrenuti su učenicima, njihovim sposobnostima, interesovanjima, željama i potrebama.

Uvodeći interaktivni egzemplarni model rada, cilj nam je da učenicima olakšamo učenje i shvatanje nagomilanog, složenog i teškog gradiva.

Uzornom nastavom treba da probudimo učeničku unutrašnju motivaciju i podignemo njegovu aktivnost na veći nivo.

1.1. Pojam i smisao interaktivne egzemplarne nastave

Interaktivna egzemplarna nastava zasniva se teorijskim postavkama egzemplarne nastave, što znači da je ona uzorna nastava, nastava za primjer, čiji je osnovni cilj da se učenici osposobe za grupnu interakciju i rad. Ona nam pomaže da se na primjerima učimo, jer **ništa tako duboko ne prodire u čovjeka kao primjer.**

Osnovni smisao ove nastave je da se iz nastavnog programa pojedinih nastavnih predmeta izvrši izbor onih karakterističnih nastavnih sadržaja (teme, nastavne jedinice, dijelova teme), koji bi trebalo obrađivati na didaktičko-metodički uzoran, egzemplaran način. Poslije izbora egzemplarnih sadržaja i njihove obrade na adekvatan način, učenicima se daju «uzorci» (primjeri) na kojima oni rade u nastavi pojedinih nastavnih predmeta i istovremeno se osposobljavaju da prema dobijenom «uzorku» na sličan način grupno ili u tandemima proučavaju niz drugih pitanja i problema u školi, izvan škole, a potom i poslije školovanja.

Obrađeni egzemplarni sadržaj postaje model za obradu i usvajanje analognih sadržaja. Upravo iz tih razloga egzemplaran sadržaj mora imati svojstva cjeline.

Nastavnik za izvođenje ove nastave mora biti kreativan i visoko didaktičko-metodički stručan. On mora imati na umu da je njegova obrada model, po kome se kasnije rukovode učenici u radu. Međutim, ako je model, uzorak slab, to će se odraziti na učenički rad i njegove rezultate. Zato egzemplarni sadržaji moraju biti veoma kvalitetno obrađeni i nastavnikova priprema studiozna, sveobuhvatna i metodički snažna.

Interaktivna egzemplarna nastava je savremeni model nastave, koji daje prednost učenju kao interakciji između učenika i nastavnika, učenika međusobno u parovima ili grupama. Ovaj savremeni inovativni model nastave podstiče stvaranje povoljne emocionalne klime u razredu, motivaciju i saradnju među učenicima.

Ona konačno pomjera aktivnost u nastavi sa nastavnika na učenike, gdje važnu ulogu igra socijalna interakcija.

Ova interaktivna nastava sa sobom nosi određene novine i specifičnosti u organizaciji nastave (nastavnikova i učenikova kreativnost, učeničko osposobljavanje za grupnu interakciju, maksimalna aktivnost u zajedničkom radu, kao i u aktivnom izvođenju nastave i dr.). Upravo iz tih razloga ona se razlikuje od tradicionalne nastave.

1.2. Mogućnost primjene interaktivne egzemplarne nastave u gramatici i pravopisu

Interaktivnu egzemplarnu nastavu moguće je organizovati u skoro svim nastavnim predmetima. Da bi se to uspješno organizovalo potrebno je na početku školske godine iz nastavnog programa, u okviru svakog nastavnog predmeta odabrati one sadr-

žaje, koji se sa metodičke strane mogu obrađiti na uzoran, egzemplaran način i njima analogne (slične) sadržaje. Primjenom metoda interaktivne nastave stvara se povoljnija klima u razredu, jača motivacija u zajedničkom radu, učenici koriste različite izvore znanja (udžbenik, dodatnu literaturu i sl.).

Interaktivna egzemplarna ili paradigmatička nastava u svojoj primjeni obično prolazi kroz sljedeće 3 etape:

1. Proučavanje nastavnog programa i utvrđivanje sadržaja pogodnih za rad po ovom modelu.
2. Obrada egzemplarnog sadržaja (što uzornije, primjerenije i kvalitetnije).
3. Grupna ili tandemska obrada analognih sadržaja po uzoru na egzemplar.

Ova nastava bitno mijenja ulogu učenika, koji konačno sa svoje pasivne uloge posmatrača postaje aktivni sudionik u nastavnom procesu.

Međutim, iako postoji težnja i potreba za subjektivnom ulogom učenika u nastavi, to ne znači da mu već na početku školovanja (od 6-7 god.) treba dodijeliti dominantnu ulogu.

Učenike u nižim razredima treba postepeno osposobljavati za rad u grupama ili parovima, jer bi svako pretjerano uvođenje grupa ili rada u parovima lako moglo dovesti do neuspjeha i smanjenog nivoa aspiracije (težnja, želja za nečim, traženje), a sa druge strane zakašnjelo uvođenje ovih oblika rada štetno je zbog neiskorištenih prirodnih potencijala učenika.

Zato je potrebno učenike osposobljavati za samostalan rad, rad u tandemu ili u grupi, uvažavajući njihove psihofizičke mogućnosti, na određenom stepenu razvoja. Gramatičko i pravopisno gradivo u nastavnom programu za OŠ raspoređeno je na razrede, uvažavajući osnovne didaktičke principe (primjerenosti uzrastu učenika, postupnosti i sistematičnosti i dr.).

Nastavni program iz srpskog jezika (područja gramatike i pravopisa) posvetio je veliku pažnju egzemplarnosti i selekciji nastavnog sadržaja, vodeći računa da nastavno gradivo iz navedenih područja bude raspoređeno po koncentričnim krugovima.

Po njima se određeni nastavni sadržaji iz gramatike i pravopisa ponavljaju u svim razredima, tako što se u svakom narednom razredu ravnomjerno proširuju određeni sadržaji. Naravno, nastoji se izbjeći ponovno obrađivanje istih jezičkih sadržaja, koji su ranije obrađeni. Međutim, u izvjesnoj mjeri u nastavi gramatike i pravopisa uvijek je potrebno ponoviti ranije učene sadržaje, na koje se nadovezuje nova nastavna materija. Pri izučavanju nastave gramatike i pravopisa, treba uvažavati poznata didaktička načela: od lakšeg ka težem, od poznatog ka nepoznatom, od konkretnog ka apstraktnom i sl.

Upotreba interaktivne egzemplarne nastave u gramatici omogućava da se prevaziđe dotadašnji problem napamet učenja mnogih definicija i pravila, u koje učenici nisu mnogo upućivani. Da bi se interaktivna egzemplarna nastava mogla primijeniti u gramatici i pravopisu, potrebno je iz nastavnog programa odabrati sadržaje, koji se mogu obraditi u toku školske godine na egzemplaran i sličan način.

Samo na ovakvim nastavnim sadržajima se može primijeniti egzemplarna i interaktivna egzemplarna nastava. To znači da se sve nastavne teme u okviru gramatike i pravopisa ne mogu obraditi pomoću ove vrste nastave.

Proučavajući nastavni program, utvrđeni su sljedeći gramatički i pravopisni sadržaji, koji se mogu obraditi u okviru egzemplarne (interaktivne) nastave u petom razredu:

SRPSKI JEZIK-GRAMATIKA (V)

- zajedničke i vlastite imenice, uočavanje roda i broja imenica;
- zbirne i gradivne imenice;
- imenski i glagolski predikat;
- opisni, gradivni i prisvojni pridjevi;
- sadašnje, prošlo i buduće vrijeme;

SRPSKI JEZIK-PRAVOPIS (V)

- pisanje prisvojnih pridjeva na –ski, –ški, –čki, –ov, –ev, –in;
- pisanje imena ulica i trgova, praznika i ustanova;
- pisanje upravnog govora (sve 3 varijante);
- pisanje riječice NE uz glagole, imenice i pridjeve;
- pisanje glagola u prošlom i budućem vremenu.

Interaktivna egzemplarna nastava omogućava učenicima da shvate, da razumiju i pravopisne i gramatičke sadržaje, bez opterećivanja suvoparnim i nepotrebnim definicijama, jezičkim pravilima i zakonima rađajući u grupama (ili parovima).

Proučavajući nastavni program, u cilju uvođenja interaktivne egzemplarne nastave gramatike i pravopisa u petom razredu OŠ-e, u kratkim crtama ističem zapažanja:

- Većina nastavnih sadržaja iz gramatike i pravopisa petog razreda su djelimično obrađena, tako da se učenici mogu lakše uvesti u samostalan i grupni rad (kao i rad u paru);

- Za razliku od starog, novi Nastavni plan i program sadrži standarde znanja, koji usmjeravaju nastavnika u kojoj mjeri i šta bi učenici trebali da: uoče, usvoje, prepoznaju, pravilno pišu, savladaju i do koje mjere, što

bitno smanjuje opterećenja učenika i daje smjernice nastavniku za rad na času;

- Klasične metode rada su kombinovane sa interaktivnim metodama, koje se mogu koristiti po želji, izboru a i potrebi nastavnika.

1.3. Didaktičko- metodičke specifičnosti interaktivne egzemplarne nastave gramatike i pravopisa

U ovoj vrsti nastave smjenjuje se nastavnikovo poučavanje i učeničko grupno ili tandemsko učenje.

Realizacija po modelu interaktivnog učenja u egzemplarnoj nastavi gramatike i pravopisa odvija se po sljedećim koracima:

1. KORAK: Frontalno uvođenje učenika u rad;

2. KORAK: Nastavnikova obrada egzemplarnog sadržaja;

3. KORAK: Formiranje grupa (parova) i podjela zadataka za interaktivan rad po grupama (ili parovima);

4. KORAK: Učeničko grupno (tandemsko) učenje analognih sadržaja;

5. KORAK: Izvještavanje grupa (parova) o naučenom sadržaju;

6. KORAK: Neposredno letimično ponavljanje gradiva;

7. KORAK: Naredni zadaci;

Jedan od koraka se može izmijeniti i po potrebi obogatiti.

Dakle, egzemplarna nastava srpskog jezika (gramatike i pravopisa) može se inovirati unošenjem interaktivnih oblika učenja, kao što su:

- rad u parovima (tandemsko učenje),
- rad u grupama (grupe učenika rade na istim ili različitim zadacima i sadržajima učenja),
- kooperativno učenje nastavnik – učenik (u tandemu, u grupi, u odjeljenju).

U interaktivnoj egzemplarnoj nastavi nastavnik je više angažovan u pripremanju nastave, nego u samom izvođenju nastave.

1.4. Problem izvođenja interaktivne egzemplarne nastave u nižim razredima OŠ-e

Izvođenje interaktivne egzemplarne nastave u gramatici i pravopisu u većini otežavaju pravopisni i gramatički sadržaji, koji su apstraktni, pa zato te sadržaje treba učenicima učiniti lakšim i prihvatljivijim. Pošto je dijete vizuelno biće, nastavu pravopisa, a posebno gramatike treba učiniti što originalnijom i očiglednijom, a to se postiže kroz raznovrsne didaktičke materijale (crteže, slike, šeme, tabele i sl.).

Kada odaberemo primjere za obradu pravopisnih i gramatičkih sadržaja egzemplarnim putem, vodimo računa da metodički polazni tekst učenicima bude što razumljiviji, bliži i zanimljiv. Ilustracije koje se koriste u nastavi gramatike i pravopisa su neophodne, da bi se izbjegao verbalizam. Međutim, treba naglasiti da su ilustracije u gramatici i pravopisu samo pomoćno sredstvo za ostvarivanje cilja, i da se ne smiju zanemarivati jezički materijali, tekstovi ili govorna praksa.

Egzemplarna nastava u nižim razredima osnovne škole nailazi na mnoge poteškoće i ograničenja, kao npr.:

- kako odabrati tipične egzemplarne teme,
- koliko nastavna tema postaje prezentant za analogne sadržaje i sl. (Milijević, 2003, str.108).

Bez obzira na sve dileme i poteškoće, princip egzemplarizma je sve više prisutan u obradi programskih sadržaja, kao i u obnavljanju i proširivanju već učenih sadržaja, što je učenicima još prihvatljivije u nižim razredima osnovne škole.

Učenici će lakše shvatiti i razumjeti gradivo, ako su se već sa tim nastavnim sadržajima susretali idući iz razreda u razred. Bez te povezanosti, koja je već (slobodno možemo reći) prisutna od II razreda, uspjeh u nastavi srpskog jezika tj. gramatike i pravopisa, bio bi znatno smanjen. Ako je prisutan problem izvođenja egzemplarne nastave u I, II i III razredu OŠ-e, taj problem se može postepeno savladati u IV i V razredu, kad su učenici u velikoj mjeri upoznati sa jezičkim sadržajima i pripremljeni za samorad i grupno interaktivno učenje.

INTERAKTIVNA EGZEMPLARNA NASTAVA – PRAVOPIS

Model broj 1

Nastavna jedinica : **Pisanje imena ulica, trgova praznika i ustanova**

Tip časa: obrada

Cilj časa:

- Uočavanje i shvatanje pravila pisanja u nazivima ulica, trgova, praznika i ustanova;
- Bogaćenje učeničkog rječnika, sticanje novih znanja o pravopisnim normama (o upotrebi velikog slova pri pisanju imena ulica, trgova, praznika i ustanova);
- Stvaranje povoljne klime za rad u grupi, povezivanje ranije stečenih znanja o upotrebi velikog slova sa novim pojmovima;
- Razvoj međusobne saradnje, razumijevanja i povjerenja u grupi;
- Maksimalna aktivnost učenika u obradi novih sadržaja.
- Potreban materijal: tekst, nastavni listići, udžbenik;

KORACI RADA:

1. KORAK: Frontalno uvođenje učenika u rad

Razgovor sa učenicima nastavnik započinje kroz pitanja:

- Šta sve pišemo velikim početnim slovom? (imena gradova, sela, rijeka, naroda, vlastita imena, nadimke...).

Danas ćemo proširiti naše znanje u pisanju ulica, trgova, praznika i ustanova.

Radićete u grupama na zanimljiv i drugačiji način.

2. KORAK: Nastavnikova obrada egzemplarnog sadržaja

Nastavnik obradu egzemplarnog sadržaja započinje pisanjem primjera na tabli:

Vera stanuje u **Ulici cara Lazara**.

Moji drugovi stanuju u **Njegoševoj ulici**.

U **Ulici kralja Petra Karadorđevića** se nalazi moja škola.

Najveća ulica u mom gradu je **Balkanska ulica**.

Nastavnik potom postavlja pitanja učenicima:

- Šta primjećujemo? Kako smo pisali ime ulice u prvoj i trećoj, a kako ime ulice u drugoj i četvrtoj rečenici?

(Primjećujemo da se ime ulice piše velikim početnim slovom, ako se naziv **ulica** nalazi na početku, a ako se naziv **ulica** nalazi na kraju piše se malim slovom. Titule (kralj, car, vojvoda...) pišu se malim slovom. Nastavnik traži od učenika da kažu nekoliko svojih primjera naziva ulica, u oba slučaja (kad je ime ulica na početku i na kraju naziva). Na sličan način, radeći u grupama obradićete pisanje trgova, praznika i ustanova.

3. KORAK: Formiranje grupa i podjela zadataka za samostalan rad. (formiranje 6 heterogenih grupa)

PRVA i TREĆA grupa- **imena trgova**

DRUGA i ŠESTA grupa- **imena praznika**

ČETVRTA i PETA grupa- **imena ustanova**

4. KORAK: Interaktivan rad učenika na analognim sadržajima

Nastavnik dijeli svim grupama pripremljene listiće sa zadacima. U toku rada po grupama učenici se upućuju na udžbenik.

PRVA i TREĆA grupa (pisanje imena rgova)

1. Ispravi pogrešno napisane rečenice:

Na cvjetnom trgu okupljaju se moji drugovi.

Zoran stanuje na trgu slobode.

2. Dopuni pravilo:

Ako se riječ **trg** nalazi na početku naziva piše se _____

Ako se riječ **trg** nalazi na kraju naziva, piše se _____

3. Podvuci pravilno napisane trgove:

trg žrtava fašizma,

Momački trg,

Trg republike,

Trg Republike;

4. Zamijeni mjesta riječima i napiši pravilno:

Školski trg-_____

Trg Nemanjića-_____

Crveni trg-_____

Krajine trg-_____;

5. Napiši 2 svoja primjera rečenica, gdje će biti pravilno napisan naziv trga.

DRUGA i ŠESTA grupa (pisanje imena praznika)

1. Ispravi pogrešno napisane rečenice:

Sve mame slave dan žena.

Za prvi maj idemo u šetnju.

2. Dopuni pravilo:

U nazivima praznika prva se riječ piše _____.

Ako u sastavu naziva praznika ima i vlastitih imena ona se pišu _____.

3. Podvuci pravilno napisane praznike:

prvi srpski ustanak,

Veliki petak,

Dan republike,

božićni praznici,

Sveti Sava;

Mali Božić

4. Prepoznaj praznike, pa ih napiši punim nazivom:

1. maj- _____

8. mart- _____

7. januar- _____

19. decembar- _____

5. Napiši 2 svoja primjera rečenica, gdje će biti pravilno napisan naziv praznika.

ČETVRTA i PETA grupa (pisanje imena ustanova)

1. Ispravi pogrešno napisane rečenice:

Često idemo u dječije pozorište.

Tata radi u građevinskom preduzeću «rad».

2. Dopuni pravilo:

U nazivima ustanova(preduzeća, škola, fakulteta, opština), prva se riječ piše _____.

Ako u nazivu ustanova ima i vlastitih imena, ona se pišu _____.

3. Podvuci pravilno napisane ustanove:

narodna biblioteka Srbije

Medicinski fakultet

opština Banjaluka ,

Mesna industrija «Tulumović»;

4. Dopuni narednu rečenicu punim nazivom svoje škole.

Mi smo učenici V razreda _____.

5. Napiši 2 svoja primjera rečenica, gdje će biti pravilan napisan naziv ustanove.

5. KORAK: **Izveštavanje grupa** (zapis na tabli)

Predstavnici svake grupe saopštavaju svoje rezultate. Proglasiti najbolju grupu.

6. KORAK: **Naredni zadaci**

Za samostalan rad uraditi zadatak u udžbeniku «Srpski jezik i kultura izražavanja» str.32 (pravilno prepisati zadani tekst, stavljajući veliko slovo tamo gdje je potrebno.

INTERAKTIVNA EGZEMPLARNA NASTAVA – GRAMATIKA

Model broj 2

Nastavna jedinica: Predikatski skup-
priloške odredbe

Tip časa: obrada

Cilj rada:

- Uočavanje, shvatanje i razlikovanje priloških odredbi u rečenicama;
- Sticanje znanja o novim jezičkim pojmovima (priloškim odredbama) i njihovim zakonitostima; bogaćenje učeničkog rječnika;
- Stvaranje povoljne klime za rad u grupama, povezivanje ranije stečenih i novih znanja o predikatskom skupu riječi;
- Obogaćivanje i produbljivanje učeničkih znanja o rečenici sa novim glagolskim dodatkom (priloškim odredbama);
- Razvijanje međusobnog povjerenja, razumijevanja i grupne interakcije;
- Maksimalna aktivnost učenika u usvajanju novih sadržaja .

Potreban materijal: slika, udžbenik, tekst i nastavni listići;

KORACI RADA:

1. KORAK: **Frontalno uvođenje učenika u rad**

Nastavnik će započeti razgovor sa učenicima o proteklom ljetnom raspustu. Prisjetiće se ljetovanja na moru. U tu svrhu nastavnik će im prikazati sliku ljeta na plaži. Na slici su prikazani ljudi, koji se sunčaju, koji se igraju, trčkaraju po pijesku, oni koji spavaju pod suncobranima. Učenici treba da

uoče sve glagole, koji se spominju u tim rečenicama. Uz glagole (radnju) naglasiti da stoje **glagolski dodaci**, koji objašnjavaju mjesto, vrijeme i način vršenja (odvijanja) radnje. Te glagolske dodatke će učenici uz pomoć nastavnika raditi na času po grupama.

2. KORAK: Nastavnikova obrada egzemplarnog sadržaja

Nastavnik obradu egzemplarnog sadržaja započinje postavljanjem pitanja učenicima (učenici posmatraju sliku i odgovaraju):

- Kada se ljudi sunčaju na plaži?
- Gdje se ljeti sunčaju? Kuda bezbrižno trčkaraju djeca?
- Kako čovjek spava pod sunco-branom?
- Kako djeca trčkaraju po plaži?

Odgovaranjem na postavljena pitanja, gdje se posebno naglasak stavlja na podvučene riječi, učenici treba da uoče iz datih primjera da su priloške odredbe glagolski dodaci koji pobliže objašnjavaju mjesto, vrijeme i način vršenja neke radnje.

Nastavnik zapisuje na tabli:

Gdje se ljudi ljeti sunčaju? Kuda bezbrižno trčkaraju djeca?

- Ljudi se ljeti sunčaju na plaži. -Djeca trčkaraju po plaži.

Riječi na plaži i po plaži označavaju mjesto na kome se vrši radnja predikata.

Glagolski dodatak kojim se označava mjesto vršenja radnje je priloška odredba za mjesto (POM).Dobija se na pitanje GDJE? ili KUDA?

Nastavnik zapisuje kratki vezani tekst na tabli:

Milan je sjedio u parku i čitao novine. Po granama su veselo cvrkutale ptičice. Odjed-

nom je jedna ptičica pala na klupu. Ranjenu pticu dječak je uzeo i stavio na svoj dlan.

- Odgovarajući na pitanja gdje? i kuda? učenici uz pomoć nastavnika podvlače na tabli prilošku odredbu za mjesto.

Potom učenici navode nekoliko svojih primjera priloške odredbe za mjesto.

Nastavnik saopštava učenicima da će na sličan način, radeći u grupama obraditi preostale još 2 priloške odredbe: POV I PON.

3. KORAK: Podjela zadataka za samostalan rad po grupama

Grupe su već formirane na prošlom času (6 heterogenih grupa).

PRVA, DRUGA I TREĆA GRUPA - POV
ČETVRTA, PETA I ŠESTA GRUPA - PON

4. KORAK: Interaktivno učenje analognih sadržaja

Svaka grupa će raditi svoje zadatke. Od učenika se traži maksimalna aktivnost, grupna saradnja u toku rada i disciplina na času. U toku rada učenici se upućuju na udžbenik »Srpski jezik i kultura izražavanja«, radi neophodnih objašnjenja.

PRVA, DRUGA I TREĆA GRUPA **priloška odredba za vrijeme** (POV)

Majka je živjela sa 3 sina, u kući od dasaka. Izjutra su jeli kašu. U podne su jeli kašu. Uveče, umjesto večere majka bi im pričala čudne priče, sve dok ne zaspu. Nije bilo lako majci da svake noći izmišlja priče.

1. Iz gore navedenog teksta izdvoj priloške odredbe za vrijeme.

1. Dopuni rečenice:
Priloška odredba za vrijeme dobija se na pitanje _____?

POV predstavlja _____
dodatak.

Ovaj glagolski dodatak označava _____
_____ vršenja radnje.

2. Šta je priloška odredba za vrijeme?
(napiši definiciju!)

3. Dopuni rečenicu sa priloškom odredbom za vrijeme.

_____ je majka čistila cipele.

ČETVRTA, PETA I ŠESTA GRUPA priloška odredba za način- PON

Vjeverica je veselo skakutala na grani.

Slavuj je lijepo pjevao.

Zec je brzo odskakutao u šumarak.

Ptići su plašljivo virili iz gnijezda.

1. Odredi prilošku odredbu za način u gore navedenim rečenicama i napiši ih na liniji.

2. Dopuni rečenice:

Priloška odredba za način se dobija na pitanje _____?

Priloška odredba za način predstavlja _____
_____ dodatak.

Ovaj glagolski dodatak označava _____
_____ vršenja glagolske radnje.

3. Šta je priloška odredba za način?
(napiši definiciju!)

4. Dopuni rečenicu sa priloškom odredbom za način.

Maja je _____ gledala kroz prozor.

5. KORAK: Izvještavanje grupa (zapis na tabli)

Predstavnici grupa saopštavaju rezultate svoje grupe. Proglasiti najbolju grupu.

6. KORAK: Petominutno provjeravanje gradiva i ocjenjivanje najaktivnijih i najuspješnijih učenika.

ZADATAK: Podvuci sve priloške odredbe i napiši ih ispod rečenice!

Jutros su djeca bezbrižno trčkarala po plaži i užurbano tražila neobične kamenčiće.

POM- _____

POV- _____

PON- _____

Literatura:

1. Grupa autora, (1999.): *Pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke osnove vaspitno-obrazovnog rada*, Društvo pedagoga Republike Srpske, Banja Luka.
2. Grupa autora, (2000.): *Interaktivno učenje II*, Ministarstvo prosvjete Republike Srpske, Banja Luka.
3. Milićević, S. (1993.): *Pedagoške inovacije u teoriji i nastavnoj praksi*, Glas srpski, Banja Luka.
4. Kovačević, M.-Tešanović, D. (2003.): *Srpski jezik i kultura izražavanja*, Zavod za izdavanje udžbenika i nastavna sredstva, Srpsko Sarajevo.
5. Mandić, P. (2000.): *Inovacije u nastavi*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Svjetlost, Sarajevo.
6. Milićević, B. (2000.): *Nastava gramatike i pravopisa*, Srpsko Sarajevo
7. Nikolić, M. (1964.): *Pouke o jeziku za 4. razred OŠ-e*, Zavod za izdavanje udžbenika Socijalističke Republike Srbije, Beograd.
8. Poljak, V. (1977.): *Nastavni sistemi*, Zagreb, Pedagoško-književni zbor.
9. Regodić, G. (2002.): *Interaktivno učenje u nastavi srpskog jezika*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Srpsko Sarajevo.
10. Suzić, N. i saradnici (2001.): *Interaktivno učenje III*, Banja Luka, Ministarstvo prosvjete Republike Srpske.
11. Filipović, N. (1997.): *Didaktika I*, IGKRO, Sarajevo.

**INTERACTIVE EXEMPLAR TEACHING IN G GRAMMAR
AND ORTHOGRAPHY TEACHING IN THE FIFTH GRADE OF
PRIMARY SCHOOL**

Abstract: The paper analyzes didactic-methodological attributes and values of interactive teaching and the possibility of application of this modern teaching model in grammar and orthography teaching.

The practical examples of processing interactive exemplar teaching in grammar and orthography teaching in the fifth grade of primary school are herein given.

Key words: learning through examples, interactive exemplar teaching, interactive exemplar teaching efficiency in teaching grammar and orthography, exemplar teaching application and realization, interactive exemplar teaching models.